

یادداشت

پیشگیری از کسری بودجه

علی جوانمردی
کارشناس اقتصادی

کسری بودجه زمانی رخ می‌دهد که هزینه‌های دولت از درآمدهای آن بیشتر شود. بسیاری از محافل اقتصادی جهان از وجود و یا عدم وجود کسری بودجه یک کشور به عنوان شاخصی برای سلامت مالی آن کشور استفاده می‌کنند. این اصطلاح بیشتر برای اشاره به هزینه‌ها و درآمدهای دولت به جای درآمد کسب و کارها، مشاغل یا افراد استفاده می‌شود. کسری بودجه بر بدهی ملی، مجموع کسری بودجه سالانه و کل بدهی تجمعی یک کشور به طلبکاران است. کسری بودجه زمانی رخ می‌دهد که هزینه‌ها از درآمد بیشتر شوند. برخی رویدادها و سیاست‌های پیش‌بینی نشده و گاهی حوادث غیرمترقبه ممکن است باعث کسری بودجه شوند. کشورها در بهترین حالت می‌توانند با کاهش هزینه‌ها و یا در حالتی دیگر با می‌توانند با افزایش مالیات باکسری بودجه مقابله کنند. اما اصل و اساس صورت مسئله برجاست. درک کسری بودجه و شناسایی اینکه ریشه اصلی نشأت گرفتن آن کجاست بسیار مهم است. وقتی کسری بودجه شناسایی می‌شود، هزینه‌های جاری از درآمد دریافتی از طریق عملیات استاندارد پیش‌بینی شده، بیشتر می‌شود. برای اصلاح کسری بودجه کشور، که اغلب به عنوان کسری مالی شناخته می‌شود، دولت‌ها ممکن است هزینه‌های خاصی را کاهش دهند یا فعالیت‌های درآمدزای کشور خود را افزایش دهد. کسری بودجه می‌تواند منجر به افزایش سطح استقراض، پرداخت بهره بالاتر و سرمایه‌گذاری کم شود که منجر به کاهش درآمد در سال بعد خواهد شد و سلسله وار اقتصاد را بیمار کند. نقطه مقابل کسری بودجه، مازاد بودجه است. وقتی مازاد رخ می‌دهد، درآمد از هزینه‌های جاری بیشتر می‌شود و در نتیجه وجوه اضافی ایجاد می‌شود که می‌توانند بیشتر تخصیص داده شوند. وقتی ورودی‌ها با خروجی‌ها برابر باشند، بودجه متعادل در نظر گرفته می‌شود. در اوایل قرن بیستم، تعداد کمی از کشورهای صنعتی کسری مالی زیادی داشتند. با این حال، در طول جنگ جهانی اول، کسری‌ها افزایش یافت زیرا دولت‌ها به شدت قرض می‌گرفتند و ذخایر مالی را برای تأمین مالی جنگ و رشد خود کاهش دادند. این کسری‌های زمان جنگ و رشد تا دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ ادامه یافت و نرخ رشد اقتصادی جهان کاهش یافت. هم مالیات و هم هزینه‌ها بر کسری بودجه دولت تأثیر می‌گذارند. سناریوهایی رایجی که با کاهش درآمد و افزایش هزینه‌ها باعث ایجاد کسری می‌شوند عبارتند از: ساختار مالیاتی که از افراد با درآمد بالا مالیات کمتری می‌گیرد اما از افراد با درآمد پایین مالیات بیشتری می‌گیرد. افزایش هزینه‌های برنامه‌هایی مانند تأمین اجتماعی، رفاه و سلامت جامعه یا هزینه‌های پیش‌بینی نشده دولتی. افزایش بارانه‌های دولتی به صنایع هدف‌گذاری شده دولت‌ها در کشورهای مختلف. تولید ناخالص داخلی پایین، منجر به کاهش درآمد مالیاتی می‌شود و کسری بودجه ممکن است به عنوان راهی برای پاسخ به برخی رویدادها و سیاست‌های پیش‌بینی نشده، مانند افزایش هزینه‌هایی پس از تحولات ناگهانی اقتصادی و سیاسی رخ دهد. کسری بودجه در دولت‌ها شامل اثراتی است. کسری بودجه برای افراد، مشاغل و کل اقتصاد کشور تأثیر می‌گذارد. همان‌طور که دولت برای بهبود کسری بودجه اقداماتی انجام می‌دهد، ممکن است هزینه‌های برنامه‌هایی مانند رفاه اجتماعی و پرداختن به امور شهری و پشتیبانی‌های مربوط به سلامت یا تأمین اجتماعی کاهش یابد. بهبود زیرساخت‌ها نیز ممکن است تحت تأثیر قرار گیرد. برای افزایش درآمد، ممکن است افزایش مالیات برای افراد پردرآمد یا شرکت‌های بزرگ رخ دهد که ممکن است بر توانایی آنها در سرمایه‌گذاری در مشاغل جدید یا استخدام کارمندان جدید و اشتغال‌زایی در کشور تأثیر بگذارد. کشورها با ترویج رشد اقتصادی از طریق سیاست‌های مالی، مانند کاهش هزینه‌های دولت و افزایش مالیات، با کسری بودجه مقابله می‌کنند. تعیین بهترین استراتژی‌ها در مورد اینکه کدام هزینه‌ها باید کاهش یابد یا کدام مالیات‌ها باید افزایش یابد، اغلب به‌طور گسترده مورد بحث کلیه محافل اقتصادی و سیاسی دولت‌هاست و جزو برنامه‌های روزانه کشورهاست. برای پرداخت هزینه‌های برنامه‌های دولتی در حالی که تحت کسری بودجه فعالیت می‌کنند، دولت از بانک جهانی پول قرض می‌گیرد. این وام‌ها به بدهی ملی اضافه می‌کند و باید به مرور زمان، اغلب با بهره بیشتر، بازپرداخت شوند. علاوه بر این، پروژه‌های بزرگ زیرساختی مانند ساخت بزرگراه‌ها یا سیستم‌های مترو نیز به بودجه هنگامی نیاز دارند و وقتی کشوری نیاز به برنامه‌ریزی برای ایجاد زیرساخت‌های مناسب شهری دارد ناخودآگاه کسری بودجه در کمین است. رکود اقتصادی یا ناآرامدی هم می‌تواند درآمد دولت‌ها را کاهش داده و کسری را افزایش دهد. بنابراین در طول رکود اقتصادی، مشاغل و کسب و کارها ناخودآگاه سود کمتری کسب می‌کنند و افراد درآمد کمتری کسب می‌کنند که منجر به کاهش وصول مالیات و به‌طور زنجیر وار کسری بودجه می‌شود.

کوتاه

عزت‌الله یوسفیان ملا:

مذاکرات تاجایی که به بن‌بست نرسد ادامه پیدا می‌کند

یک تحلیلگر مسائل سیاسی گفت: در فضای سیاسی، وقتی مذاکراتی آغاز می‌شود، نباید انتظار داشت تمام واقعیت‌ها در همان متن و محتوای مذاکرات بازتاب یابد. همواره دو فضای متفاوت وجود دارد؛ یکی فضای رسمی و پشت درهای بسته مذاکرات و دیگری آنچه از طریق رسانه‌ها و اظهارات علنی منتقل می‌شود. اینکه خبرنگاران در جریان مستقیم مذاکرات حضور ندارند، نشان دهنده همین موضوع است. عزت‌الله یوسفیان ملا افزود: مذاکرات تا جایی که به بن‌بست نرسد، ادامه پیدا می‌کند و طرفین تلاش دارند مواضع خود را به یکدیگر نزدیک کنند. به‌هرحال اختلاف‌هایی وجود دارد. اگر قرار بود ما عضو آژانس بین‌المللی انرژی اتمی باشیم اما غنی‌سازی نکنیم، این عضویت بی‌معنا می‌بود. ابتدا اعلام کردند ایران نباید هیچ سطحی از غنی‌سازی داشته باشد، اما در مقابل خواستار حضور بازرسان آمریکایی فراتر از چارچوب آژانس شدند. این خواسته متناقض است؛ اگر قرار نیست غنی‌سازی انجام شود، نیازی به بازرسی هم وجود ندارد.

دکتر بهمن آرمان در گفت‌وگو با «آرمان ملی»:

تمایل نخبگان به مهاجرت به کشورهای منطقه یک هشدار جدی است

مردم تفاوت تصمیم‌گیری در ایران و کشورهای منطقه را مشاهده می‌کنند

ممکن است مهاجرت به کشورهای منطقه به اقشار پایین جامعه ایران نیز برسد

آرمان ملی - احسان انصاری: سفر دونالد ترامپ به همراه افرادی مانند ایلان ماسک به سه کشور عربستان، قطر و امارات متحده عربی نشان می‌داد که معادلات اقتصادی و سیاسی در خاورمیانه در حال تغییر است و به احتمال زیاد تحولات خاورمیانه از جنگ و تنش نظامی و سیاسی به سمت رقابت‌های اقتصادی و اجتماعی بین ملت‌ها تغییر خواهد کرد. اگر چه برخی تلاش می‌کنند جنبه‌های سیاسی این سفر را پرنگ کنند اما واقعیت این است که از اظهارات خصمانه ترامپ علیه ایران که بگذریم این یک سفر اقتصادی و برای تغییر معادلات و تحولات منطقه‌ای و جهانی بود. اینکه تلاش کنیم به راحتی از کنار این واقعیت‌ها عبور کنیم نه تنها مشکلی را حل نمی‌کند و بلکه خیلی زود متوجه می‌شویم که از کشورهایی که زمانی حسرت توسعه و رشد ایران را داشته‌اند در مسیر توسعه عقب مانده‌ایم. «آرمان ملی» برای تحلیل و بررسی ابعاد مختلف این سفر و پیامدهای منطقه‌ای آن با دکتر بهمن

قراردادهای سرمایه‌گذاری بزرگی که بین آمریکا و کشورهای عربی منطقه منعقد شد، چه تأثیری بر معادلات اقتصادی و سیاسی منطقه خواهد داشت؟

آمریکا به عنوان بزرگ‌ترین اقتصاد جهان ۲۶ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان را در اختیار دارد. بعد از آمریکا کشور آلمان است که در حدود ۷ درصد تولید ناخالص داخلی جهان را در اختیار دارد و پس از آن کشورهایی مانند ژاپن قرار دارد. چین نیز صادرکننده تکنولوژی نیست اما دارای تولید ناخالص بالایی است که البته از نظر کیفیت مانند کشورهای پیشرفته صنعتی نیست. روسیه نیز از زمان شوروی سابق تا کنون به دلیل داشتن اقتصاد دولتی شرایط رشد اقتصادی را نداشت و به همین دلیل کشوری است که مانند کشورهای جهان سوم و یا در حال توسعه با فروش منابع اولیه مانند نفت، گاز و مواد معدنی و کشاورزی صادر می‌کند. این کشور از جمله کشورهای تولیدکننده تکنولوژی هم نیست. به همین دلیل به قدرت رسیدن جمهوریخواهان در آمریکا و انتخاب شعار «آمریکا اول» باعث شده که این کشور برای تغییر جایگاه خود در عرصه بین‌المللی سیاست‌های جدیدی را در دستور کار خود قرار بدهد. در این سیاست جدید نگاهی که آمریکا به خاورمیانه دارد به عنوان یک مرکز اقتصادی جدید است. هنگامی که سه کشور عربستان، قطر و امارات متحده عربی که شاید جمعیت همه آنها به ۴۰ میلیون نفر نیز نرسد از چنین توانایی برخوردارند که با بزرگ‌ترین قدرت اقتصادی جهان قراردادهای تریلیون دلاری منعقد کنند به معنای اهمیت این منطقه است.

ایران در معادلات آینده خاورمیانه چه نقشی خواهد داشت؟ آیا ایران نیز رویکرد سیاسی خود را نسبت به کشورهای منطقه به رویکرد اقتصادی تغییر خواهد داد؟

در شرایط کنونی سطح رفاه و توسعه کشورهای منطقه در کنار ایران که از نظر منابع طبیعی و انسانی و به ویژه از نظر تاریخی کشوری ثروتمند به شمار می‌رود دارای اهمیت است. امروز مردم ایران دست به مقایسه نوع زندگی خود با مردم کشورهای منطقه می‌زنند. فاصله خرمشهر در ایران با کویت در حدود یک ساعت است اما اگر به نوع و شیوه زندگی مردم کویت نگاه کنیم تفاوت‌های معناداری با مردم خرمشهر دارد. مردم ایران با توجه به وجود شبکه‌های اجتماعی و حجم گسترده اطلاعاتی که در اختیار آنها قرار می‌گیرند نسبت به نوع زندگی مردم منطقه آگاهی دارند. به همین دلیل باید عنوان کرد که مردم ایران همه چیز را می‌بینند و درک می‌کنند که چه اتفاقی

نکته مهم دیگر سفر ترامپ به خاورمیانه سرمایه‌گذاری‌های کلانی بود که در زمینه هوش مصنوعی صورت گرفت. بدون تردید در شرایط کنونی هوش مصنوعی به یک واقعیت غیر قابل انکار برای مردم جهان تبدیل شده است

یک کارشناس مسائل بین‌الملل درباره تأثیر بسته‌پیشنهادی ترامپ بر روند مذاکرات اظهار داشت: هنوز مشخص نیست که پیشنهاد او شامل چه موضوعاتی می‌شود اما تجربه‌نامه او را داریم. نامه ترامپ زمینه شروع مذاکرات غیرمستقیم را فراهم کرد حال آنکه تا پیش از آن نامه اوضاع طور دیگری بین دو کشور پیش می‌رفت. حسن بهشتی‌پور گفت: وقتی ترامپ وارد کاخ سفید شد، دستور اجرایی برای احیای فشارهای حداکثری به ایران را امضا کرد که پیامد این دستور آن بود که نظام جمهوری اسلامی ایران هر نوع مذاکره با آمریکا را ممنوع اعلام کرد اما وقتی نامه ترامپ به دست ایران رسید، مشخص شد در آن موضوعاتی است که حداقل با مذاکره را باز کرد. این تحلیلگر

سال هشتم

شماره ۲۱۱۱

armanmeli.ir

دوشنبه

۱۴۰۴/۰۲/۲۹

۲۱ ذی‌القعدة ۱۴۴۴ ه‍.ق/ ۲۰۲۵

آرمان اقتصاددان گفت وگو کرده است. آرمان در این زمینه معتقد است: «در شرایط کنونی سطح رفاه و توسعه کشورهای منطقه در کنار ایران که از نظر منابع طبیعی و انسانی و به ویژه از نظر تاریخی کشوری ثروتمند به شمار می‌رود دارای اهمیت است. امروز مردم ایران دست به مقایسه نوع زندگی خود با مردم کشورهای منطقه می‌زنند. فاصله خرمشهر در ایران با کویت در حدود یک ساعت است اما اگر به نوع و شیوه زندگی مردم کویت نگاه کنیم تفاوت‌های معناداری با مردم خرمشهر دارد. مردم ایران با توجه به وجود شبکه‌های اجتماعی و حجم گسترده اطلاعاتی که در اختیار آنها قرار می‌گیرند نسبت به نوع زندگی مردم منطقه آگاهی دارند. به همین دلیل باید عنوان کرد که مردم ایران همه چیز را می‌بینند و درک می‌کنند که چه اتفاقی در کشورهای منطقه در حال رخ دادن است و چه اتفاقاتی در ایران رخ می‌دهد.» در ادامه حاصل این گفت‌وگو را می‌خوانید.

خشک شده است. این در حالی است که عربستان در سال ۲۲۴۴ در حدود ۱۰۰ میلیون درخت را در زمینی که شن زار است با استفاده از تکنولوژی‌های پیشرفته کاشته و به فضای سبز تبدیل کرده است. آمار دیگری که در این زمینه وجود دارد این است که عربستان با کشت گسترده درخت زیتون در سال ۲۰۲۴ به یکی از صادرکنندگان بزرگ روغن زیتون در جهان تبدیل شده و موقعیت اسپانیا و ایتالیا را در زمینه صادرات روغن زیتون به خطر انداخته است. نکته جالب اینکه میزان تولید زیتون در عربستان در این سال در حدود ۱۵ هزار تن بوده اما میزان تولید زیتون در ایران که تولید زیتون در آن به سده‌ها قبل باز می‌گردد تنها ۱۱ هزار میلیون تن بوده است. از سوی دیگر من زمانی که به عربستان سفر کردم از نزدیک دیدم که در عربستان قطارهای سریع‌السیر با سرعت ۳۰۰ کیلومتر در ساعت بین شهرها در حرکت بود و از سوی دیگر همه جاده‌های این کشور آزادراه بودند. این در حالی است که جاده‌های ایران در وضعیت خوبی قرار ندارد و بالاترین میزان مرگ و میر را در اختیار دارد. به همین دلیل کنار هم قرار گرفتن این دو نوع سبک زندگی در آینده ممکن است باعث تغییر معادلات اجتماعی و اقتصادی در منطقه شود.

کنار هم قرار گرفتن این دون سبک زندگی چه تغییری در معادلات اقتصادی و اجتماعی کشورهای منطقه و به خصوص ایران به وجود خواهد آورد؟

به هر حال مردم ایران و کشورهای منطقه زندگی خود را با هم مقایسه می‌کنند و این موضوع می‌تواند باعث به وجود آمدن تنش‌های اجتماعی در ایران شود. یکی از پیامدهای این وضعیت مهاجرت نخبگان و حتی مردم به کشورهای دیگر منطقه است. اگر این مهاجرت به اقشار پایین جامعه نیز منتقل شود ممکن است بسیاری از معادلات اجتماعی را تغییر بدهد و یک هشدار جدی است. نکته مهم دیگر سفر ترامپ به خاورمیانه سرمایه‌گذاری‌های کلانی بود که در زمینه هوش مصنوعی صورت گرفت. بدون تردید در شرایط کنونی هوش مصنوعی به یک واقعیت غیر قابل انکار برای مردم جهان تبدیل شده است. اگر چه چینی‌ها نیز در این زمینه پیشرفت‌هایی داشته‌اند اما واقعیت این است که این تکنولوژی بسیار پیچیده در اختیار شرکت‌های آمریکایی است. حضور افرادی مانند آقای ایلان ماسک در سفر به عربستان نشان می‌دهد که آمریکا به دنبال این است که به جای اینکه تکنولوژی‌های پیچیده خود را به چین منتقل کند به کشورهای مطمئن‌تری انتقال بدهد که در واقع همان کشورهای ثروتمند حوزه خلیج فارس است.

اتفاق قابل توجهی که در سفر ترامپ رخ داد، دیدار سه جانبه او، بن سلمان و آقای دارا خسروشاهی مدیر ایرانی تبار شرکت معروف و بزرگ «اوبر» بود که از برنامه‌های حمل و نقل این شرکت در عربستان سخن می‌گفت

سخن می‌گوید، هیچ‌گاه زبان تهدید را به‌را درها نکرده است. حال باید منتظر ماند دید آیا محتوای پیشنهاد ترامپ اعلام می‌شود یا چه نتایجی را به همراه خواهد داشت. توافقی ما با آمریکا این حسن را دارد که مهرماه را پشت سر خواهیم گذاشت و خطر احیای ۶ قطعه‌نامه ذیل فصل هفتم منشور سازمان ملل علیه ترورمندی را منتفی می‌شود. این کارشناس مسائل سیاست خارجی با اشاره به مذاکرات ایران و اروپا افزود: باید تلاش کرد که اروپایی‌ها به سمت فعال سازی مکانیزم ماشه نروند چون اگر این کار را بکنند، سنگ بزرگی را بر مسیر مذاکرات ایران و آمریکا انداخته‌اند اما اگر ایران و آمریکا به توافق برسند، دیگر بعید است که آنها مکانیزم ماشه را فعال کنند.

تلنگر

مذاکرات ایران و اروپا به پیشرفت

مذاکرات تهران- واشینگتن کمک می‌کند؟

با فعال شدن مکانیسم ماشه، کار به

خروج ایران از NPT می‌انجامد؟

در چارچوب تلاش‌های جاری برای حصول توافق هسته‌ای و رسیدگی به چالش‌های منطقه‌ای و بین‌المللی، مذاکرات میان ایران و تروئیکای اروپایی از سر گرفته شده است. الجزیره نوشت: این نشست مدیران سیاسی وزارت امور خارجه ایران و نمایندگان سه کشور اروپایی طرف توافق هسته‌ای ۲۰۱۵ آلمان، بریتانیا و فرانسه را گرد هم آورد.

نقش اروپا در مذاکرات هسته‌ای

تروئیکای اروپایی به عنوان یکی از طرفین کلیدی توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵، نقشی محوری در مسئله هسته‌ای ایران بر عهده می‌گیرند. در این زمینه، رازینی‌های فنی و سیاسی با کارشناسان ایرانی در حال انجام است تا اهمیت نشست استانبول و پیامدهای استراتژیک آن، به‌ویژه با توجه به مذاکرات مسقط ارزاییی شود. ناظران این پروسه را مطرح می‌کنند که آیا این اقدامات نشان‌دهنده موضع‌گیری جدید تروئیکای اروپایی با هدف ایفای نقشی مستقل‌تر و موثرتر در کاهش شکاف بین تهران و واشینگتن و ارائه یک بستر مذاکره جایگزین است که نشان‌دهنده تغییر در محاسبات طرفین اروپایی در مورد آینده توافق است یا خیر. از دیدگاه ایران، تهران تروئیکای اروپایی را شریک مذاکره مهمی می‌داند، اما در عین حال با توجه به آنچه سوگیری نسبی اروپایی‌ها نسبت به سیاست‌های ایالات متحده به‌ویژه پس از خروج واشنگتن از توافق هسته‌ای در سال ۲۰۱۸ می‌داند تا حدی در مورد مواضع آنان احتیاط می‌کند. به نظر می‌رسد ایران معتقد است که ادامه هماهنگی با تروئیکای اروپایی، به‌ویژه با توجه به تهدیدات مطرح‌شده از سوی طرفین اروپایی برای فعال کردن مکانیسم ماشه که به معنای از سرگیری فوری همه تحریم‌های قبلی است، از اهمیت سیاسی و دیپلماتیک برخوردار است.

نگرانی اروپایی‌ها

در چنین بستری، جواد حیران نیا استاد روابط بین‌الملل معتقد است که سه کشور اروپایی پس از آنکه شرکای کلیدی در مذاکرات توافق هسته‌ای سال ۲۰۱۵ بودند، اکنون خود را در حاشیه مذاکرات جاری بین تهران و واشینگتن می‌بینند. او در گفت‌وگو با شبکه خبری «الجزیره» تأیید کرد که این به حاشیه رانده شدن نگرانی‌های اروپایی‌ها را در مورد احتمال توافق دو جانبه بین ایران و ایالات متحده که منافع اقتصادی و استراتژیک آنان را در نظر نمی‌گیرد، افزایش می‌دهد. حیران نیا اشاره می‌کند که این کشورها به دنبال ایفای نقش مستقل در سیاست بین‌الملل هستند و از کنار گذاشته شدن خود از مسائل حساس، چه مسئله هسته‌ای ایران و چه جنگ اوکراین، ناخاضی هستند. این امر آنان را واداشته تا پیش از انقضای قطعه‌نامه ۲۲۳۱ سازمان ملل در اکتبر آینده، به‌طور جدی فعال کردن «مکانیسم ماشه» را در دستور کار قرار داده و از رزاییی کنند. او می‌گوید نگرانی‌های اروپایی‌ها از برنامه هسته‌ای تهران، موضوع بازداشت اتباع اروپایی در ایران، نقش منطقه‌ای ایران و همکاری نظامی ایران و مسکو در میانه جنگ اوکراین که پایتخت‌های اروپایی آن را تهدیدی مستقیم برای امنیت ملی خود می‌دانند، از جمله دغدغه‌های آنان در قبال تهران هستند.

دیپلماسی چندجانبه

مصطفی نجفی استاد علوم سیاسی معتقد است که تهران به موازات مذاکرات مستقیم و غیرمستقیم خود با ایالات متحده، دیپلماسی چند بعدی را دنبال می‌کند و به همین خاطر اخیرا جلسات خود را با تروئیکای اروپایی در سطح معاون وزیر امور خارجه تقویت کرده است. او به «الجزیره» می‌گوید که جلسه اخیر که پیش از این قرار بود در رم، پایتخت ایتالیا برگزار شود، اما به دلیل توقف مذاکرات ایران و آمریکا لغوش، در چارچوب تلاش‌ها برای کاهش تنش با اروپا، تعامل با اعضای باقی‌مانده در توافق هسته‌ای و جلوگیری از فعال شدن مکانیسم ماشه توسط اروپایی‌ها انجام می‌شود.

ارتباطات تهران

نجفی می‌افزاید: «سیاست ایران مبتنی بر تمایز قائل شدن بین موضع خود در قبال واشینگتن و سایر طرفین توافق است، چراکه تهران کماکان با مسکو و پکن از یک سو و لندن، پاریس و برلین از سوی دیگر در ارتباط است تا آن‌چه از توافق باقی مانده را حفظ کند. هم چنین، ایران با تقویت ارتباط خود با کشورهای همسایه خلیج فارس، از جمله ایجاد کانال‌هایی برای هماهنگی و میانجی‌گری، مسیر هسته‌ای را با دیپلماسی منطقه‌ای پیوند می‌دهد. به گفته نجفی خطوط کلی دیپلماسی هسته‌ای ایران اکنون مشخص است و می‌توان آن را در چهار محور اصلی خلاصه کرد: مذاکره با واشینگتن؛ همکاری با روسیه و چین؛ تنش‌زدایی با اروپا؛ ایجاد اعتماد با کشورهای خلیج فارس و استفاده از نفوذ منطقه‌ای آنها به عنوان ابزار میانجی‌گری.